

DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-67-8>
УДК 338. 001.36

Шкарлет С.М.

доктор економічних наук, професор, ректор,
заслужений діяч науки і техніки України,
Чернігівський національний технологічний університет

Лойко Д.М.¹

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Чернігівський національний технологічний університет

Shkarlet Serhiy, Loiko Daria

Chernihiv National University of Technology

**ПОНЯТТЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
В КОНТЕКСТІ РІЗНИХ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ**

**CONCEPTS OF INNOVATIVE POTENTIAL IN THE CONTEXT
OF DIFFERENT METHODOLOGICAL APPROACHES**

У статті наведено результати узагальнення існуючих наукових підходів до визначення поняття «інноваційний потенціал» вітчизняними авторами. Зроблено висновок, що вчені під час формулювання визначення поняття «інноваційний потенціал» дотримуються таких методологічних підходів: за наявністю ресурсів, за можливістю генерування високої інноваційної активності, за функціональними складниками, як основа для інноваційної діяльності, як здатність упроваджувати інновації. Запропоновано таке визначення: інноваційний потенціал – поєднання ресурсів суб'єкта економіки для розроблення та впровадження інновацій із метою досягнення конкурентних переваг. Окреслено склад інноваційних ресурсів для формування інноваційного потенціалу на рівні національної економіки. Виділено: матеріальні, нематеріальні, трудові, маркетингові, інформаційні, фінансові, інноваційні ресурси.

Ключові слова: інноваційний потенціал, методологічні підходи, ієрархічні рівні, ресурси, інтелектуальна власність, охоронні документи.

В статье приведены результаты обобщения существующих научных подходов к определению понятия «инновационный потенциал» отечественными авторами. Сделан вывод, что ученые при формулировке определения понятия «инновационный потенциал» придерживаются следующих методологических подходов: по наличию ресурсов, по возможности генерирования высокой инновационной активности, по функциональным составляющим, как основа для инновационной деятельности, как способность внедрять инновации. Предложено такое определение: инновационный потенциал – сочетание ресурсов субъек-

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2443-2719>

та економіки для розробки і впровадження інновацій з метою досягнення конкурентних переваг. Определен состав инновационных ресурсов для формирования инновационного потенциала на уровне национальной экономики. Выделены: материальные, нематериальные, трудовые, маркетинговые, информационные, финансовые, инновационные ресурсы.

Ключевые слова: инновационный потенциал, методологические подходы, иерархические уровни, ресурсы, интеллектуальная собственность, охраняемые документы.

The article summarizes the results of generalization of existing scientific approaches to the definition of the term “innovative potential” by domestic authors. It is concluded that the following methodological approaches are supported in formulating the definition of the term “innovative potential”: the availability of resources, the possibility of generating high innovation activity, the functional components, the basis for innovation, the ability to innovate. The following definition is proposed: innovation potential – the combination of an entity’s resources to develop and innovate in order to gain competitive advantage. The composition of innovative resources for the formation of innovative potential at the level of the national economy is outlined. Selected: tangible, intangible, labor, marketing, information, financial. Innovation potential can be generated from different sources depending on the structural and hierarchical level. At the level of the national economy innovation potential depends on the totality of scientific knowledge and technologies accumulated in the country, the amount of funding for research and innovation. An analysis of the dynamics of the grant of patents for industrial property for the period 2014-2018 showed a decrease in the number of issued patents by 1.37%, in particular: for inventions the number of granted patents decreased by 25.91%, for utility models – by 6.26 for industrial designs – by 6.78%, for signs for goods and services the number of issued security documents increased by 8.02%. The total number of employees involved in research and development in Ukraine in the 2014-2018 period decreased by 35.45%; by 49.29%, researchers – by 43.19%. The volume of capital investments of Ukraine in intellectual property products in 2018 amounted to only 3.3% of the gross accumulation of fixed capital. According to the Global Innovation Index, in 2018, Ukraine ranked highest in the last seven years, ranking 43rd in 146 countries. Experts note that Ukraine is ranked 21st in Higher Education Performance and 27th in Patent Activity. In recent years there has been a tendency in Ukraine to scatter and degrade the country’s innovation potential.

Key words: innovation potential, methodological approaches, hierarchical levels, resources, intellectual property, security documents.

Постановка проблеми. У сучасних економічних умовах господарювання економічний прогрес залежить від інноваційного процесу, його інтенсивності та ефективності. Статистичні дані щодо кількості інноваційно активних підприємств в Україні свідчать про серйозну кризу в інноваційній сфері. Для розроблення подальших дій та заходів щодо стимулювання активності інноваційної сфери доцільно оцінити спроможність інноваційного розвитку економіки. Із цією метою потрібно узагальнити наявні методологічні підходи до визначення інноваційного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні вчені досліджують проблематику формування та реалізації інноваційного потенціалу. Результати найбільш ґрунтовних досліджень із різних проблем розвитку інноваційного потенціалу відображено у наукових працях Н.В. Віхляєвої [1], С.А. Володіна, О.І. Чекамової [2], А.А. Глушенкової [3], О.В. Гука, О.С. Дейнеки, Р.І. Лексіна [4], В.В. Гурочкіної [5], І.Ю. Спіфанової, Д.О. Гладкої [6], Д.Ф. Крисанова, Л.Д. Водянки [7], А.Я. Паулік [8], Л.І. Федулової [9], О.В. Хмизової, О.М. Сисан [10], В.М. Черби, В.В. Криши [11], О.Ю. Шилової, Є.С. Чермошенцевої [12], Т.М. Янковець [13]. Незважаючи на кількість ґрунтовних наукових розробок, існує необхідність систематизації методологічних підходів до сутності інноваційного потенціалу на різних ієрархічних рівнях національної економіки та розвитку теоретичних підходів до визначення цієї економічної категорії.

Мета статті полягає в аналізі та уточненні сутнісного розуміння поняття «інноваційний потенціал» за різними методологічними підходами.

Виклад основного матеріалу. Поняття «інноваційний потенціал» сформулювалося і розвивається під впливом феномену виникнення й розвитку інноваційної

діяльності як рушійної сили економіки. Узагальнення сутності інноваційного потенціалу, методологічні підходи до його оцінки, використання різних методичних інструментів під час прогнозування рівня інноваційного потенціалу стають предметом проведення наукових досліджень багатьох учених. Зважаючи на невеликий часовий термін виникнення самого поняття «інноваційний потенціал» (приблизно 80-ті роки минулого століття), у науковій літературі питання сутності та оцінки інноваційного потенціалу ще дискутуються. Наукові дослідження різних авторів дають змогу розглянути інноваційний потенціал із різних точок зору і за різними структурно-ієрархічними рівнями економіки, що дає можливість кожному вченому додати нові знання у вивчення феномену інноваційного потенціалу.

Результати проведеного узагальнення існуючих наукових підходів до визначення поняття «інноваційний потенціал» зарубіжними та вітчизняними авторами дали змогу зробити такі висновки (табл. 1).

Більшість науковців вважає, що основу інноваційного потенціалу становить наявність або сукупність різних ресурсів підприємства [2-6; 10; 12-14]. Із цим можна погодитися, оскільки без ресурсної бази неможливо здійснити розроблення та (або) впровадження інновацій, що становить сутнісну характеристику поняття «інноваційний потенціал». Окремі дослідження вчених ґрунтуються на структурному підході, який передбачає, що «інноваційний потенціал» – це сукупність виділених складників [1]. У цьому разі також можна погодитися з автором, оскільки, дійсно, доцільно виділити окремі складники, за якими можна в подальшому вирахувати кількісне їх значення і потім інтегральне значення інноваційного потенціалу. Особливо доцільно групувати ресурси підприємства саме за виділеними складниками, поєднуючи, таким

**Результати узагальнення існуючих наукових підходів
до визначення поняття «інноваційний потенціал» вітчизняними авторами**

Автор, джерело	Визначення
Н.В. Віхляєва [1]	Під інноваційним потенціалом у контексті цього дослідження розуміємо сукупність його окремих умовно автономних складників, таких як виробничий, фінансовий, кадровий, маркетинговий, інформаційний, науковий та організаційно-управлінський.
С.А. Володін, О.І. Чекамова [2]	Наявність та готовність до використання системи засобів і ресурсів для досягнення цілей інноваційної діяльності.
А.А. Глушенкова [3]	Наявність ресурсів у поєднанні з умовами, які забезпечують сукупну можливість підприємства генерувати нові знання та впроваджувати інновації.
О.В. Гук, О.С. Дейнека, Р.І. Лексін [4]	Під інноваційним потенціалом підприємства в сучасних умовах варто розуміти його максимальні можливості генерувати високу інноваційну активність.
В.В. Гурочкіна [5]	У загальному вигляді під інноваційним потенціалом найчастіше розуміють сукупність усіх наявних матеріальних і нематеріальних активів підприємства, що використовуються в процесі здійснення інноваційної діяльності.
І.Ю. Єпіфанова, Д.О. Гладка [6]	У загальному розумінні, виходячи з вищевикладених значень, під інноваційним потенціалом слід уважати сукупність наявних інтелектуальних, технологічних, фінансово-економічних, науково-виробничих ресурсів із відповідним їх інфраструктурним забезпеченням, які здатні створювати нові знання й ефективний механізм комерціалізації та сприяти розвитку.
Д.Ф. Крисанов, Л.Д. Водянка [7]	Інноваційний потенціал зводиться до двох формуючих складових частин – реалій (витратної частини) та можливостей (накопичувальної частини).
А.Я. Паулік [8]	Інноваційний потенціал регіону є основою для здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, проєктно-конструкторських і технологічних робіт, які сприяють вирішенню наукових, науково-технічних, соціально-економічних та екологічних проблем на державному, регіональному та галузевому рівнях.
Л.І. Федулова, М.О. Колош [9]	Міра готовності організації виконати завдання, що забезпечують досягнення поставленої інноваційної мети, тобто міра готовності до реалізації проєкту чи програми інноваційних стратегічних змін.
О.В. Хмизова, О.М. Сисан [10]	Інтегральна сукупність взаємопов'язаних у певних соціально-економічних формах ресурсів, яка характеризує можливість (здатність) підприємства під дією зовнішніх і внутрішніх чинників створювати й ефективно впроваджувати інновації з метою досягнення інноваційних стратегічних змін, підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності підприємства.
В.М. Черба, В.В. Криша [11]	Інноваційний потенціал залежить від здатності впроваджувати інновації.
О.Ю. Шилова, Є.С. Чермошенцева [12]	Результат наявності ресурсів (що характеризують кількість та якість чинників виробництва в певних умовах), залучених для досягнення поставлених цілей за допомогою існуючих методів регулювання і координації діяльності суб'єкта господарювання на засадах соціального менеджменту.
Т.М. Янковець [13]	Під інноваційним потенціалом розуміємо систему ресурсів, необхідних для здійснення інноваційної діяльності, чинників впливу (зовнішніх і внутрішніх) на можливості їх використання та інноваційних стратегій для створення та/або впровадження і реалізації інновацій, що дає змогу досягти інноваційної (стратегічної) мети підприємства і забезпечити його сталий розвиток у довгостроковій перспективі.
Закон України «Про інноваційну діяльність» [14]	Сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничих, соціальних та культурно-освітніх можливостей країни (галузі, регіону, підприємства тощо), необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки.

Джерело: складено авторами

чином, два різних підходи до визначення інноваційного потенціалу.

Окремі автори визначають сутність інноваційного потенціалу як готовність суб'єкта до реалізації проєкту чи програми інноваційних стратегічних змін [9]. Також доцільно погодитися з автором щодо цієї точки зору, розглядаючи інноваційний потенціал як спроможність суб'єкта втілювати зміни, проте розрахувати кількісний показник такої спроможності є утрудненим завданням. Більш реально у кількісному варіанті оцінити ресурси суб'єкта інноваційної діяльності. До оцінки за ймовірнісними підходами можна віднести судження авторів, що інноваційний потенціал – це «максимальні можливості генерувати високу інноваційну активність» [4] і здатність впроваджувати інновації [11]. Беззаперечно, що просто сукупність ресурсів не може бути визнаною інноваційним потенціалом, потрібно ці ресурси рухати саме

у бік генерування інноваційної діяльності та розроблення й впровадження інноваційних продуктів. Інноваційний потенціал на рівні регіону розглянуто авторами як основу для здійснення фундаментальних та прикладних наукових досліджень [8]. Це визначення заслуговує на увагу, проте інноваційний потенціал повинен бути вже сформованим, щоб слугувати основою наукових досліджень. Автор [8] не уточнює, як і за рахунок яких ресурсів формується інноваційний потенціал регіону.

Поєднуючи позитивні боки наведених визначень поняття «інноваційний потенціал», або, як слушно зауважили Д.Ф. Крисанов та Л.Д. Водянка, «реалії» та «можливості» [7], доцільно сформулювати поняття «інноваційний потенціал» так: інноваційний потенціал – поєднання ресурсів суб'єкта економіки для розроблення та впровадження інновацій із метою досягнення конкурентних переваг.

Запропоновані авторами визначення поняття «інноваційний потенціал» узагальнено за виділеними змістовими напрямками (табл. 2).

Щодо оцінки інноваційного потенціалу, то науковцями частіше пропонується ресурсний підхід. У науковій праці С.А. Володіна та О.І. Чекамової [2] запропоновано для оцінки інноваційного потенціалу застосовувати програмно-цільовий підхід до організації науково-інноваційного процесу, що передбачає планування та виконання інноваційних проєктів залежно від поставлених цілей, а не від наявних ресурсів. Доцільно зауважити, що позитивним моментом запропонованого авторами методологічного підходу є виокремлення інноваційного потенціалу результатів науково-інноваційної діяльності як придатності результатів наукових досліджень до комерціалізації. Це є доречним. Проте можна зауважити, що цей постулат можна вважати коректним для результатів прикладних наукових досліджень і не зовсім коректним для результатів фундаментальних наукових досліджень.

У науковій економічній літературі сутність інноваційного потенціалу розглядається на різних ієрархічних рівнях економічної системи, які взаємопов'язані між собою та доповнюють один одного [2]:

- на макрорівні – інноваційний потенціал національної економіки;

- на мезорівні – інноваційний потенціал окремого регіону або виду діяльності;

- на мікрорівні – інноваційний потенціал підприємства;

- на нанорівні – інноваційний потенціал інноваційного продукту.

Інноваційний потенціал базується на нових знаннях. У ринкових умовах знання трансформуються у створення об'єктів інтелектуальної власності, які в подальшому доцільно комерціалізувати та отримувати прибуток за рахунок їх упровадження [15]. Усі інновації супроводжуються процесами виникнення, оформлення та використання прав на об'єкти інтелектуальної власності. Аналіз динаміки видачі патентів на об'єкти промислової власності за період 2014–2018 рр. показав зниження кількості виданих патентів на 1,37%, зокрема: на винаходи кількість виданих патентів знизилася на 25,91%, на корисні моделі – на 6,26%, на промислові зразки – на 6,78%, на знаки для товарів і послуг кількість виданих охоронних документів зросла на 8,02% (табл. 3).

Інноваційний потенціал може бути сформований за рахунок різних джерел залежності від структурно-ієрархічного рівня. Пошук джерел або ресурсів є першою стадією формування інноваційного потенціалу на всіх структурно-ієрархічних рівнях економіки. Просто наявності ресурсів для формування інноваційного по-

Таблиця 2

Сучасні підходи до визначення сутності поняття «інноваційний потенціал»

Напрямок досліджень	Автори і наукові праці, які відповідають напрямку
Інноваційний потенціал – сукупність інноваційних ресурсів або активів підприємства	С.А. Володін, О.І. Чекамова [2], А.А. Глушенкова [3], В.В. Гурочкіна [5], І.Ю. Єпіфанова, Д.О. Гладка [6], О.В. Хмизова, О.М. Сисан [10], О.Ю. Шилова, Є.С. Чермошенцева [12], Т.М. Янковець [13], Закон України «Про інноваційну діяльність» [14]
Інноваційний потенціал – готовність до реалізації проєкту чи програми інноваційних стратегічних змін	Л.І. Федулова, М.О. Колош [9]
Інноваційний потенціал – максимальні можливості генерувати високу інноваційну активність	О.В. Гук, О.С. Дейнека, Р.І. Лексін [4]
Інноваційний потенціал – здатність упроваджувати інновації	В.М. Черба, В.В. Криша [11]
Інноваційний потенціал – сукупність його окремих умовно автономних складників	Н.В. Віхляєва [1]
Інноваційний потенціал – це реалії (витратна частина) та можливості (накопичувальна частина)	Д.Ф. Крисанов, Л.Д. Водянка [7]
Інноваційний потенціал – основа для здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень	А.Я. Паулік [8]

Джерело: складено авторами

Таблиця 3

Динаміка видачі патентів на об'єкти промислової власності в Україні за період 2014–2018 рр.

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення даних 2018 р. від даних 2014 р., %
Зареєстровано та отримано охоронних документів, усього	29677	26098	31016	29673	29270	-1,37
У тому числі на:						
винаходи	3319	3014	2813	2590	2459	- 25,91
корисні моделі	9196	8153	9044	9442	8620	- 6,26
промислові зразки	2464	2521	2469	2390	2297	- 6,78
знаки для товарів і послуг	14698	12388	13618	15248	15877	8,02

Джерело: складено авторами за даними [16]

тенціалу недостатньо, потрібне їх цілеспрямоване використання. На мікрорівні (наприклад, виробничого підприємства) інноваційний потенціал залежить від якісного кадрового складу, фінансової спроможності підприємства, готовності та можливості займатися інноваційною діяльністю. На мезорівні – на рівні регіону або виду діяльності – інноваційний потенціал залежить від наявності науково-дослідницького потенціалу (науково-дослідницьких установ), рівня інноваційної активності підприємств, динаміки надходження заявок та видачі патентів на об'єкти промислової власності. На макрорівні – на рівні національної економіки – інноваційний потенціал залежить від сукупності наукових знань та технологій, акумульованих у країні, обсягів фінансування у наукові дослідження та інновації (обсяг вкладень України у продукти інтелектуальної власності у 2018 р. становив лише 3,3% від валового нагромадження основного капіталу [17]), наявності фахівців, які здійснюють наукові розробки та дослідження, відповідності нормативно-законодавчої бази сучасним умовам розвитку економіки.

За проведеними дослідженнями виділено такий склад інноваційних ресурсів споживчого сектору економіки, які є основою для формування інноваційного потенціалу: матеріальні, нематеріальні, трудові, маркетингові, інформаційні, фінансові [18]. Виділені види ресурсів формування інноваційного потенціалу є актуальними для всіх структурно-ієрархічних рівнів економіки. Доцільно окреслити склад інноваційних ресурсів для формування інноваційного потенціалу на рівні національної економіки (табл. 4).

За Глобальним індексом інновацій Україна у 2018 р. зайняла найвищу позицію за останні сім років, посівши 43-є місце зі 146 країн світу [19]. За результатами оцінювання фахівці відзначають високе 21-е місце України у рейтингу за ефективністю вищої освіти та 27-е місце за патентною активністю. Проте потрібно зауважити, що в останні роки в Україні спостерігається тенденція до розпорошення та деградації інноваційного потенціалу країни. Кількість працівників, задіяних у наукових розробках та дослідженнях, в останні роки має тенденцію до зниження (табл. 5).

Таблиця 4

Склад інноваційних ресурсів для формування інноваційного потенціалу національної економіки

Назва підсистеми	Сутнісний склад підсистеми
Матеріальні ресурси	Винаходи, корисні моделі, промислові зразки та окремі партії нових засобів праці та товарів для вивчення попиту на інновації; матеріальне забезпечення підприємств, які виробляють промислові та споживчі товари; інноваційні технології та техніка.
Нематеріальні ресурси	Документальне оформлення прав на об'єкти промислової власності, оформлені авторські права, публікації у різних джерелах, інформація.
Трудові ресурси	Кваліфікаційний рівень співробітників наукових та науково-дослідних підприємств і фірм; рівень розвитку наукових досліджень в університетах; наукові кадри, співробітники підприємств, фірм та організацій, які приймають участь у розробленні та (або) впровадженні інновацій, укомплектованість кадрами.
Маркетингові ресурси	Просування інновацій через інструментарій Інтернет-маркетингу, популяризація брендів та торгових марок, імідж підприємств, застосування різних видів реклами та акцій для популяризації й просування інноваційних товарів.
Інформаційні ресурси	Соціальні опитування споживачів, виставки, комерційна інформація, комунікації, всі види інформації, які стосуються інновацій різних видів.
Фінансові ресурси	Фінансування розроблення та впровадження інновацій за рахунок різних джерел: бюджетних коштів, коштів венчурних фірм, власних коштів підприємств та розробників, інвестицій.

Джерело: складено авторами

Таблиця 5

Динаміка кількості працівників, задіяних у наукових розробках і дослідженнях в Україні

Показник	2010	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення даних 2018 р. від даних 2010 р., %	Відхилення даних 2018 р. від даних 2014 р., %
Кількість працівників – усього, осіб	182484	136123	122504	97912	94274	88128	- 51,71	- 35,26
у тому числі працівників, які мають науковий ступінь:								
- доктора наук, осіб	11974	9983	9571	7091	6942	7043	- 41,18	- 29,45
- доктора філософії (кандидата наук), осіб	46685	37082	32849	20208	19219	18806	- 59,71	- 49,29
-дослідників	133744	101440	90249	63694	59392	57630	- 56,91	- 43,19

Примітка: дані за 2014–2015 рр. включають постійних та тимчасових працівників (сумісників та осіб, які працюють за договорами цивільно-правового характеру, включаючи науково-педагогічних працівників). Починаючи з 2016 р. дані наведено без урахування науково-педагогічних працівників, які не виконували наукові дослідження і розробки. Дані за 2014–2018 рр. наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено авторами за даними [17]

Загальна кількість працівників, задіяних у наукових дослідженнях і розробках в Україні, за період 2014–2018 рр. знизилася на 35,45%, із них наукових працівників, які мають ступінь докторів наук, – на 29,16%, докторів філософії (кандидатів наук) – на 49,29%, дослідників – на 43,19%. За період 2010–2018 рр. загальна кількість працівників, задіяних у наукових дослідженнях, знизилася на 51,71%, із них докторів наук – на 41,16%, докторів філософії (кандидатів наук) – на 59,71%, дослідників – на 56,91%. Тобто спостерігається тенденція до постійного зниження кількості працівників, задіяних у наукових розробках і дослідженнях в Україні, що, безумовно, негативно впливає на створення інноваційного потенціалу національної економіки.

Висновки. За проведеними дослідженнями методологічних підходів до визначення інноваційного потенціалу зроблено висновок щодо наявності таких напрямів: за наявністю ресурсів, за можливістю генерування високої інноваційної активності, за функціональними

складниками, як основа для інноваційної діяльності, як здатність упроваджувати інновації.

Поєднуючи позитивні боки опублікованих українськими вченими визначень інноваційного потенціалу, запропоновано таке визначення: інноваційний потенціал – поєднання ресурсів суб'єкта економіки для розроблення та впровадження інновацій із метою досягнення конкурентних переваг.

На основі проведених досліджень динаміки кількості працівників, задіяних у проведенні наукових досліджень, та динаміки кількості виданих патентів на об'єкти промислової власності в Україні, а також з урахуванням даних щодо рейтингу України за Глобальним індексом інновацій зроблено висновок щодо поступового розпорошення та деградації інноваційного потенціалу України. Доцільно зосередити зусилля вчених та практиків на підтриманні та створенні інноваційного типу національної економіки, яка дасть можливість країні мати перспективи розвитку на світовому ринку.

Список літератури:

1. Віхляєва Н.В. Алгоритм побудови когнітивної карти формування інноваційного потенціалу енергогенеруючого підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 15. С. 42–49.
2. Володін С.А., Чекамова О.І. Теоретичні засади формування і реалізації інноваційного потенціалу в розвитку економіки. *Економіка АПК*. 2017. № 5. С. 65–72.
3. Глушенкова А.А. Структура інноваційного потенціалу підприємств сфери телекомунікацій та інформатизації. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2016. № 4(18). С. 100–106.
4. Гук О.В., Дейнека О.С., Лексін Р.І. Інноваційний потенціал як інструмент забезпечення інноваційного розвитку підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 348–351.
5. Гурочкіна В.В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 5(21). С. 51–57.
6. Єпіфанова І.Ю., Гладка Д.О. Інноваційний потенціал підприємства: сутність, складові та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 14. С. 354–360.
7. Крисанов Л.Ф., Водянка Л.Д. Інноваційний потенціал переробно-харчових підприємств: оцінювання та реалізація. *Економіка і прогнозування*. 2013. № 2. С. 84–105.
8. Паулік А.Я. Проблеми та перспективи розвитку інноваційного потенціалу економіки регіону. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2015. Вип. 2(4). Ч. 1. С. 169–175.
9. Федулова Л.І., Колош М.О. Інноваційний потенціал підприємства як фактор забезпечення результативності реструктуризації. *Наукові праці МАУП*. 2007. Вип. 3. С. 48.
10. Хмизова О.В., Сисан О.М. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємства. *Наукові праці. Економіка*. 2016. Т. 285. № 273. С. 83–88.
11. Черба В.М., Криша В.В. Інноваційний потенціал України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 13. С. 37–42.
12. Шилова О.Ю., Чермошенцева Є.С. Інноваційний потенціал підприємства: сутність і механізм управління. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 1. С. 220–227.
13. Янковець Т.М. Інноваційні стратегії підприємства легкої промисловості як засіб реалізації його інноваційного потенціалу. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 2(104). С. 167–174.
14. Про інноваційну діяльність : Закон України № 40-IV від 04.07.2002, зі змінами. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 01.03.2020).
15. Loiko V., Ramskyi A. Problems and perspectives of creation and commercialization of intellectual products in higher educational establishments. *Periodic Naukowy Akademii Polonijnej*. 2018. № 3(28). Р. 62–67.
16. Промислова власність у цифрах. Показники діяльності Міністерства економічного розвитку і торгівлі та державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» за 2018. URL : <http://www.euroosvita.net/prog/data/attach/5942/promvlasnist-2018.pdf> (дата звернення: 01.03.2020).
17. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Статистична інформація. URL : www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 01.03.2020).
18. Лойко Д.М. Інноваційні ресурси споживчого сектору економіки. *Інтернаука. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 11(31). С. 112–118.
19. Глобальний рейтинг інновацій: Україна за рік піднялась на сім позицій. URL : <https://www.the-village.com.ua/village/business/news/274027-globalniy-reyting-innovatsiy-ukrayina-za-rik-pidnyalas-na-7-pozitsiy> (дата звернення: 01.03.2020).

References:

1. Vihlyayeva N.V. (2018) Alhorytm pobudovy kohnityvnoi karty formuvannia innovatsijnoho potentsialu enerhoheneruiuchoho pidpriemstva [An algorithm for constructing a cognitive map of formation of innovative potential of an energy-generating enterprise]. *Infrastruktura rynku*, vol. 15. pp. 42–49. (in Ukraine)
2. Volodin S.A., Chekamova O.I. (2017) Teoretychni zasady formuvannia i realizatsii innovatsijnoho potentsialu v rozvytku ekonomiky [Theoretical bases of formation and realization of innovative potential in economic development]. *Ekonomika APK*, no. 5. pp. 65–72. (in Ukraine)
3. Glushenkova A.A. (2016) Struktura innovatsijnoho potentsialu pidpriemstv sfery telekomunikatsij ta informatyzatsii [Structure of innovation potential of telecommunication and informatics enterprises]. *Economy. Management. Business*, no. 4(18). pp. 100–106. (in Ukraine)
4. Guk O.V., Dayneka O.S., Lexin R.I. (2016) Innovatsijnyj potentsial iak instrument zabezpechennia innovatsijnoho rozvytku pidpriemstva [Innovative potential as a tool for providing innovative development of the enterprise]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 14. pp. 348–351. (in Ukraine)
5. Gurochkina V.V. (2015) Innovatsijnyj potentsial pidpriemstva: sutnist' ta systema zakhystu [Enterprise innovation potential: essence and system of protection]. *Ekonomika: realii chasu. Naukovyj zhurnal*, no. 5(21), pp. 51–57. (in Ukraine)
6. Epifanova I.Y., Gladka D.O. (2018) Innovatsijnyj potentsial pidpriemstva: sutnist', skladovi ta faktory vplyvu [Innovative potential of the enterprise: essence, components and factors of influence]. *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 14, pp. 354–360. (in Ukraine)
7. Krisanov L.F., Vodianka L.D. (2013) Innovatsijnyj potentsial pererobno-kharchovykh pidpriemstv: otsiniuvannia ta realizatsiia [Innovative potential of food processing enterprises: evaluation and realization]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, no. 2, pp. 84–105. (in Ukraine)
8. Paulik A.Ya. (2013) Problemy ta perspektyvy rozvytku innovatsijnoho potentsialu ekonomiky rehionu [Problems and prospects of development of innovative potential of regional economy]. *Naukovyj visnyk Mukachivs'koho derzhavnoho universytetu*, vol. 2(4), part 1, pp. 169–175. (in Ukraine)
9. Fedulova L.I., Kolosh M.O. (2007) Innovatsijnyj potentsial pidpriemstva iak faktor zabezpechennia rezul'tatyvnosti restrukturyzatsii [Innovative potential of the enterprise as a factor in ensuring the effectiveness of restructuring]. *Naukovi pratsi MAUP*, vol. 3, pp. 48. (in Ukraine)
10. Khmizova O.V., Cisan O.M. (2016) Napriamy rozvytku innovatsijnoho potentsialu pidpriemstva [Directions of development of innovative potential of the enterprise]. *Naukovi pratsi. Ekonomika*, vol. 285, no. 273. pp. 83–88. (in Ukraine)
11. Cherba V.M., Krisha V.V. (2018) Innovatsijnyj potentsial Ukrainy. [Innovative potential of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 13, pp. 37–42. (in Ukraine)
12. Shilova O. Yu., Chermoshentseva E.S. (2012) Innovatsijnyj potentsial pidpriemstva: sutnist' i mekhanizm upravlinnia [Innovative potential of the enterprise: essence and mechanism of management]. *Marketynh i menedzhment innovatsij*, no. 1, pp. 220–227. (in Ukraine)
13. Yankovets T.M. (2010) Innovatsijni stratchii pidpriemstva lehkoj promyslovosti iak zasib realizatsii joho innovatsijnoho potentsialu [Innovative strategies of light industry as a means of realizing its innovation potential]. *Aktual'ni problemy ekonomiky*. no. 2(104), pp.167–174. (in Ukraine)
14. On innovation activity: Law of Ukraine, No. 40-IV of 4 July 2002, as amended. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (accessed 1 March 2020)
15. Loiko, V. and Ramskyi, A. (2018) Problems and perspectives of creation and commercialization of intellectual products in higher educational establishments". *Periodic Naukovo Akademii Polonijnej*, no. 3(28), pp. 62–67. (in English)
16. Promyslova vlasnist u tsyfrakh. Pokaznyky diialnosti Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli ta derzhavnoho pidpriemstva «Ukrainskyi instytut intelektualnoi vlasnosti» za 2018 [Industrial property in numbers. Performance indicators of the Ministry of Economic Development and Trade and the state enterprise “Ukrainian Institute of Intellectual Property” for 2018]. Available at: <http://www.euroosvita.net/prog/data/attach/5942/promvlasnist-2018.pdf> (accessed 01 March 2020).
17. Statystychna informatsiia [Statistical information]. The official website of the State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 1 March 2020).
18. Loiko, D. (2019), [Innovative resources of the consumer sector of the economy]. *Internauka. Serii: Ekonomichni nauky*, no. 11(31). pp. 112–118. (in Ukraine).
19. Hlobalnyi reytynh innovatsii: Ukraina za rik pidnialas na sim pozysii [Global Innovation Ranking: Ukraine has risen to 7 positions in the year]. Available at: <https://www.the-village.com.ua/village/business/news/274027-globalnyi-reyting-innovatsiy-ukrayina-za-rik-pidnyalas-na-7-pozitsiy> (accessed 1 March 2020).